

กระทู้ถามที่ ๖๖๘ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ค่าตอบแทนการทำงาน และการฝึกทักษะวิชาชีพและการจ้างงานผู้ต้องขังในเรือนจำ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงยุติธรรม ดังต่อไปนี้

ด้วยปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์มีการฝึกอบรมและแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและมีอัตราผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ ทางกรมราชทัณฑ์จึงมุ่งเน้นให้เรือนจำหรือทัณฑสถานมีการฝึกวิชาชีพทักษะรวมไปถึงการจ้างงานผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาจิตใจ ฝึกให้ผู้ต้องขังมีความรับผิดชอบด้วยตนเอง และกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม รวมทั้งให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ มีรายได้ และไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ หากการฝึกวิชาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมสามารถลดปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้ จึงขอเรียนถามว่า

๑. การจ่ายค่าตอบแทนการทำงานของผู้ต้องขังในปัจจุบันเป็นอย่างไร และใช้ระเบียบข้อกฎหมายใด ขอทราบรายละเอียด

๒. กรณีการจ้างงานผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ได้มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกับเอกชนหรือหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร และหากผู้ต้องขังที่ได้รับจ้างทำงานในเรือนจำพ้นโทษแล้วสามารถเข้าทำงานในบริษัทที่จ้างงานได้หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๓. การฝึกอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำปัจจุบันมีการฝึกทักษะอาชีพด้านใดบ้าง และมีการฝึกวิชาชีพด้านเฉพาะ เช่น วิศวกร โปรแกรมเมอร์ บัญชี ฯลฯ ด้วยหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๔. การกำหนดประเภททักษะวิชาชีพหรือประเภทงานที่มีการว่าจ้างผู้ต้องขังอ้างอิงตามกฎหมายระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ใด ขอทราบรายละเอียด

๕. การแบ่งจัดสรรให้ผู้ต้องขังฝึกทักษะวิชาชีพแต่ละประเภท อยู่ภายใต้กฎหมายข้อใด หรือระเบียบใด และแนวทางปฏิบัติเป็นอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

คุณากร มั่นนทีชัย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน

จังหวัดนนทบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๖๖๙ ร.

ของ นายคุณากร มั่นนทีชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน จังหวัดนนทบุรี
เรื่อง ค่าตอบแทนการทำงาน และการฝึกทักษะวิชาชีพและการจ้างงานผู้ต้องขังในเรือนจำ

ข้าพเจ้า พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ขอตอบกระทู้ถาม
ของท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑ การจ่ายค่าตอบแทนการทำงานของผู้ต้องขังในปัจจุบันเป็นอย่างไร และใช้ระเบียบ
ข้อกฎหมายใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงยุติธรรมโดยกรมราชทัณฑ์มีการดำเนินการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานของผู้ต้องขัง
ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๘ ผู้ต้องขังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม
คำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำและระเบียบกรมราชทัณฑ์เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจ
สั่งให้ผู้ต้องขังทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดในเรือนจำ ดังต่อไปนี้ (๑) ทำงานสาธารณะ (๒) ทำงานรักษา
ความสะอาดหรืองานสุขาภิบาลของเรือนจำ (๓) ทำงานบำรุงรักษาเรือนจำ (๔) ทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์
ของทางราชการ

๒. ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้าง
จากการงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่การงานที่ได้ทำไปนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้
ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้ การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัล
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๓. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดชั้น จัดกลุ่ม ควบคุม แยกคุมขัง แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู
และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง
โดยให้คำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี
การกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว และความประพฤติและวินัยในระหว่างคุมขัง ตลอดจน
ระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลืออยู่ของผู้ต้องขังดังกล่าว และให้อธิบดีมีอำนาจย้ายผู้ต้องขัง
ตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขังดังกล่าวด้วย

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดี ให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์จัดให้มีระบบการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการ และแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรม ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรม อันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสาร และความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

การทำงานของผู้ต้องขังตามมาตรา ๔๒ ต้องสอดคล้องกับการจำแนกลักษณะและการแยกคุมขัง ผู้ต้องขังตามมาตรา ๓๑ โดยให้เรือนจำจัดงานให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ กำหนดเวลาทำงานและวันหยุดประจำสัปดาห์ กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัย และสุขภาพให้แก่ผู้ต้องขัง และลักษณะของงานสาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ดังนั้น การทำงานของผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ จึงหมายถึง การทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใด เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

๔. กฎกระทรวงการคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งการงานที่ได้ทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๓ ในกรณีที่การงานที่ได้จัดให้ผู้ต้องขังทำนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้น

การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินตามวรรคหนึ่ง ให้คำนวณราคาของงานเป็นทุน ค่าใช้จ่าย และกำไร

ข้อ ๔ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำจ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขังร้อยละเจ็ดสิบของกำไรทั้งหมด โดยผู้ต้องขังจะได้รับส่วนแบ่งต่อวันคนละเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

๕. สำหรับค่าตอบแทนการฝึกวิชาชีพและส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นไปตามระเบียบ ดังนี้

- ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยเงินผลพลอยได้จากการดำเนินงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๗ เงินผลพลอยได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) ร้อยละ ๙๕ ให้เรือนจำเก็บไว้เป็น ทุนหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินกิจการฝึกวิชาชีพและกิจการที่เป็นประโยชน์โดยตรงหรือต่อเนื่อง กับการฝึกวิชาชีพและจ่ายเป็นเงินรางวัลให้แก่ผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานเรือนจำ

- ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการจ่ายเงินผลพลอยได้จากการดำเนินงานฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังเป็นรางวัล พ.ศ. ๒๕๒๓ ส่วนที่ ๑ หลักเกณฑ์การจ่ายรางวัล ข้อ ๔ การจ่ายเงินผลพลอยได้จากการดำเนินงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเป็นรางวัล กำหนดให้จ่ายเงินสำหรับผู้ต้องขังไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบสำหรับเจ้าพนักงานเรือนจำไม่เกินร้อยละสิบของกำไรทั้งหมด

- อัตราการจ่ายค่าตอบแทนจากการส่งเสริมทักษะการทำงานในสถานประกอบการ ภายนอกเรือนจำเป็นไปตามมาตรฐานแรงงานขั้นต่ำของแต่ละจังหวัด

๖. สำหรับช่วงระยะเวลาการฝึกวิชาชีพและส่งเสริมทักษะการทำงานของผู้ต้องขังในแต่ละวัน แบ่งเป็น ๒ ช่วง ช่วงเช้า เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ช่วงบ่าย เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ซึ่งคิดเป็น ๕ ชั่วโมงต่อวัน

คำถามข้อที่ ๒ กรณีการจ้างงานผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ได้มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกับเอกชนหรือหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร และหากผู้ต้องขังที่ได้รับจ้างทำงานในเรือนจำพิเศษแล้วสามารถเข้าทำงานในบริษัทที่จ้างงานได้หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงยุติธรรมโดยกรมราชทัณฑ์ขอเรียนว่า กรณีการจ้างงานผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ กำหนดให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานด้านการฝึกวิชาชีพและการส่งเสริมทักษะการทำงาน (ด้านการจ้างงานผู้ต้องขัง) ซึ่งกรมราชทัณฑ์กำหนดให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ปฏิบัติตาม ดังนี้

๑. การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าทำงาน

๑) มีการแจ้งประกาศรับสมัครงาน โดยเรือนจำ/ทัณฑสถานชี้แจงรายละเอียดของลักษณะงานที่ทำ โดยมีการแจ้งเรื่องอัตราค่าจ้างงานแต่ละงานให้ผู้ต้องขังทราบในใบประกาศ รวมถึงโอกาสในการใช้ประโยชน์จากการงานที่ทำให้ผู้ต้องขังอย่างชัดเจน และให้ผู้ต้องขังสามารถลงชื่อสมัครเข้าทำงานประเภทต่าง ๆ ตามประกาศได้ตามความสมัครใจ เรือนจำ/ทัณฑสถานทำการพิจารณาคัดเลือกผู้ต้องขัง ให้ทำงานตามจำนวนที่ต้องการ ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงร่วมกันกับผู้ประกอบการ/ผู้ว่าจ้างหรือตามที่ระบุในสัญญาจ้างงาน/สัญญาจ้างทำของ (ถ้ามี) ทั้งนี้ ในสัญญาการจ้างแรงงานผู้ต้องขังให้เปลี่ยนเป็น “การส่งเสริมทักษะการทำงาน (การจ้างงานผู้ต้องขัง)” หรือ “การส่งเสริมทักษะการทำงาน (สัญญาจ้างทำของ)”

๒) การพิจารณาคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าทำงาน โดยยึดหลักความสมัครใจ เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน มาตรฐานเรื่องความปลอดภัย สุขอนามัยในการทำงาน ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงลักษณะงานที่ต้องไม่มีสารที่ก่อให้เกิดพิษภัย อันตรายหรือผลข้างเคียงต่อสุขภาพของผู้ต้องขัง และห้ามนำงานที่มีลักษณะอาจหรือสามารถใช้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการหลบหนีมาทำภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานอย่างเด็ดขาด

๒. การกำหนดค่าจ้างงานผู้ต้องขัง

๑) ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดอัตราค่าจ้างงานผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถานเป็นประธาน คณะกรรมการ ประกอบด้วย สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดหรือผู้แทน อุตสาหกรรมจังหวัดหรือผู้แทน แรงงานจังหวัดหรือผู้แทน ประชาสัมพันธ์จังหวัดหรือผู้แทน และหอการค้าจังหวัดหรือผู้แทน สำหรับเรือนจำ/ทัณฑสถานในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานหรือผู้แทน หอการค้าไทยหรือผู้แทน ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ และให้ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังเป็นกรรมการและเลขานุการ สำหรับหัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ/หัวหน้าฝ่ายพัฒนาผู้ต้องขังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้กรรมการตามข้อกำหนดอัตราค่าจ้างงานที่ผู้ว่าจ้างสั่งจ้างโดยหาข้อมูลเปรียบเทียบราคาจากเรือนจำในเขตหรือใกล้เคียง หรือจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือค่าจ้างของการรับจ้างบุคคลภายนอกในท้องถิ่น ทั้งนี้ อัตราค่าจ้างงานที่พิจารณาควรคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นธรรมกับผู้ต้องขัง กรณีขึ้นงานเป็นลักษณะเดียวกันควรได้ค่าจ้างที่เท่ากันหรือไม่ต่างกันมากนัก ให้ทำสัญญาจ้างงาน/สัญญาจ้างทำของทุกงาน ให้ระบุผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง ประเภทของงาน จำนวนราคาต่อหน่วย และวงเงินรับจ้างอย่างชัดเจน และหากเป็นขึ้นงานใหม่ที่ผู้ว่าจ้างสั่งจ้าง จะต้องให้ผู้ต้องขังทดลองงานไม่เกิน ๖ เดือนโดยมีการฝึกอบรมวิชาชีพในการงานที่ทำก่อนเริ่มการจ้างงานด้วย ทั้งนี้ ในการทำสัญญาจ้าง ให้ระบุการกำหนดระยะเวลาจ้างและกำหนดจำนวนขึ้นงานด้วย โดยกรมราชทัณฑ์มอบอำนาจให้ผู้บัญชาการเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในวงเงินไม่เกิน ๑ ล้านบาท เป็นผู้ดำเนินจัดทำสัญญาจ้าง และรายงานกรมราชทัณฑ์ทราบทุก ๖ เดือน

สำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับจ้างทำงานในเรือนจำ เมื่อพ้นโทษทางบริษัทที่จ้างงานสามารถรับผู้ต้องขังที่มีความรู้ความชำนาญ ทำงานในสถานประกอบการได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความยินยอมและความสมัครใจของผู้พ้นโทษโดยบริษัทที่รับจ้างงานในเรือนจำและกรมราชทัณฑ์ โดยเรือนจำ/

ทัศนสถานจะมีการติดประกาศรับสมัครงานผ่านศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment)

คำถามข้อที่ ๓ การฝึกอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำปัจจุบันมีการฝึกทักษะอาชีพด้านใดบ้าง และมีการฝึกวิชาชีพด้านเฉพาะ เช่น วิศวกร โปรแกรมเมอร์ บัญชี ฯลฯ ด้วยหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๓

การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังถือเป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาพฤตินิสัยและการแก้ไขฟื้นฟูการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ซึ่งกรมราชทัณฑ์มีการฝึกหลักสำคัญในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง ตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การพัฒนาพฤตินิสัย ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและภายหลังการพ้นโทษ ทำให้การพัฒนาพฤตินิสัยมีความสำคัญในแง่ของการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ และได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต สามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยได้รับการยอมรับจากสังคม การฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังถือเป็นภารกิจที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังให้สามารถออกไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้โดยไม่กระทำผิดซ้ำ โดยการฝึกวิชาชีพของกรมราชทัณฑ์มีความหลากหลายตามความสนใจของผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับความต้องการหรือกระแสความต้องการในทักษะต่าง ๆ ของสังคม ด้วยเหตุนี้ กรมราชทัณฑ์จึงได้มุ่งเน้นความสำคัญในด้านการจัดทำหลักสูตรการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและครอบคลุมทุกมิติ ทั้งในมิติของพื้นฐานความรู้ ความถนัดเฉพาะบุคคลตามการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง และมีมิติด้านสังคมและปัจจัยภายนอก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้ต้องขังและทิศทางการประกอบอาชีพของสังคมปัจจุบัน โดยกรมราชทัณฑ์ได้วางแนวทางการฟื้นฟูผู้ต้องขังและลดการกระทำผิดซ้ำภายใต้การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ดังนี้

๑. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพอิสระหรือระยะสั้น ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีการกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมไม่เกิน ๓๐ ชั่วโมง เพื่อให้การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เรือนจำ/ทัศนสถานจะดำเนินการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับหลักสูตรเข้ามาให้ความรู้ฝึกอบรมและจัดการเรียนการสอนเบื้องต้นในหลักสูตรแต่ละประเภท เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้ และสามารถพัฒนาฝีมือของตนเองได้ โดยกรมราชทัณฑ์ดำเนินการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

ในหลายประเภทและมีแนวโน้มที่จะขยายขอบเขตของวิชาชีพให้ครอบคลุมตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น โดยครอบคลุมการฝึกวิชาชีพในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มอาหารคาวและเครื่องดื่ม
- ๒) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มช่างก่อสร้าง งานระบบ และปรับปรุงที่อยู่อาศัย
- ๓) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มช่างกล ช่างยนต์ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
- ๔) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มงานเครื่องเรือน งานไม้ งานกลึง
- ๕) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มงานศิลปะ ช่างสิบหมู่ การแสดง นาฏศิลป์ไทย งานประดิษฐ์
- ๖) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มงานผ้า สิ่งทอ เครื่องแต่งกาย จักสาน จักรอุตสาหกรรม
- ๗) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มงานบริการ ชัก รีด ทำความสะอาด นวด ล้างรถ
- ๘) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มบริหาร ธุรกิจ บัญชี ภาษา ศาสนา โหราศาสตร์
- ๙) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มงานอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์
- ๑๐) การอบรมฝึกวิชาชีพกลุ่มงานเกษตรกรรม

๒. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพระยะยาว นับเป็นการฝึกวิชาชีพต่อเนื่องที่มีระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพมากกว่า ๓๐ ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องต่อการนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษของผู้ต้องขังได้ ซึ่งประกอบไปด้วยการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑) การฝึกวิชาชีพขั้นพื้นฐานตามความพร้อมของเรือนจำ/ทัณฑสถานในระบบโรงงาน ซึ่งเป็นการฝึกวิชาชีพระยะยาวที่สำคัญตามความพร้อมในแต่ละพื้นที่ ตามความต้องการและความสนใจของผู้ต้องขัง ซึ่งผู้ต้องขังได้ให้ความสนใจจำนวนมาก โดยมีรูปแบบการฝึกวิชาชีพในประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ๑.๑) การฝึกวิชาชีพในกองงานรับจ้าง
- ๑.๒) การฝึกวิชาชีพเสริมสวย
- ๑.๓) การฝึกวิชาชีพจักสาน
- ๑.๔) การฝึกวิชาชีพการเกษตรและเลี้ยงสัตว์
- ๑.๕) การฝึกวิชาชีพชักกรีต
- ๑.๖) การฝึกวิชาชีพช่างไม้
- ๑.๗) การฝึกวิชาชีพช่างเชื่อม
- ๑.๘) การฝึกวิชาชีพทอผ้า

- ๑.๙) การฝึกวิชาชีพศิลปะและสิ่งประดิษฐ์
- ๑.๑๐) การฝึกวิชาชีพนวดแผนไทย
- ๑.๑๑) การฝึกวิชาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า
- ๑.๑๒) การฝึกวิชาชีพอาหารปรุงและเบเกอรี่
- ๑.๑๓) การฝึกวิชาชีพอื่น ๆ (กองงานรับจ้างต่าง ๆ)

๒) การฝึกวิชาชีพผ่านนโยบาย ๑ เขต ๑ เรือนจำอุตสาหกรรม ซึ่งกรมราชทัณฑ์ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาพฤตินิสัยผ่านกระบวนการฝึกวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยการขับเคลื่อนต่อยอดการดำเนินการเรือนจำอุตสาหกรรมให้ครอบคลุมทุกเขตและกำหนดนโยบาย ๑ เขต ๑ เรือนจำอุตสาหกรรม โดยความร่วมมือหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมที่มีการค้าการลงทุนการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ หลายแห่งเข้ามาประยุกต์ใช้ในการฝึกวิชาชีพรูปแบบใหม่ด้วยการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจในพื้นที่จังหวัดภายใต้หลักการ “ภาคธุรกิจ ชาติแคลนแรงงาน ผู้ลี้ภัยพลัดถิ่นเรือนจำสามารถทดแทนแรงงานที่ชาติแคลนได้” ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังในการทำงานในระบบโรงงาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ผู้ก้าวพลาดมีชีวิตใหม่ภายหลังพ้นโทษ โดยมุ่งหวังให้ผู้ก้าวพลาดสามารถกลับตนเป็นคนดี ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ ถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการแก้ไข พัฒนาพฤตินิสัยให้แก่ผู้ก้าวพลาด อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมศักยภาพให้สามารถพัฒนาแรงงานคุณภาพและมีองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ โดยกรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบาย ๑ เขต ๑ เรือนจำอุตสาหกรรม อย่างเป็นทางการครั้งแรก ณ เรือนจำชั่วคราวบ้านบึง สังกัดเรือนจำกลางชลบุรีซึ่งเป็นเรือนจำอุตสาหกรรมประจำเขต ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ โดยปลัดกระทรวงยุติธรรม (นางพงษ์สวาท นีละโยธิน) เป็นประธานในพิธีดังกล่าว

๓) หลักสูตรการฝึกวิชาชีพภายนอกเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพจากภายในเรือนจำได้มีโอกาสได้ฝึกทักษะการทำงานเสมือนสถานประกอบการจริง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนปล่อย เพื่อให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข โดยส่วนใหญ่จะเป็นงานลักษณะการให้บริการ ดังนี้

- ๓.๑) การฝึกวิชาชีพบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- ๓.๒) การฝึกวิชาชีพเสริมสวย/ตัดผม/ทำเล็บ

- ๓.๓) การฝึกวิชาชีพบริการนวดแผนไทย
- ๓.๔) การฝึกวิชาชีพบริการคาร์แคร์
- ๓.๕) การฝึกวิชาชีพบริการซักรีด
- ๓.๖) การฝึกวิชาชีพศูนย์การเรียนรู้ โครงการพระราชทานฯ โคก หนอง นาแห่งน้ำใจ

และความหวัง

- ๓.๗) การฝึกวิชาชีพร้านแสดงผลิตภัณฑ์จากฝีมือผู้ต้องขัง
- ๓.๘) การฝึกวิชาชีพด้านการเกษตร เลี้ยงสัตว์
- ๓.๙) การฝึกวิชาชีพบริการดูดวง/โหราศาสตร์
- ๓.๑๐) การฝึกวิชาชีพงานศิลปะ เช่น วาดภาพ

การฝึกอบรมวิชาชีพภายนอกเรือนจำอื่น ๆ เช่น การนวดแผนไทย ร้านเสริมสวย คาร์แคร์ ครี้อาหาร การจำหน่ายเครื่องตีหมาแพะ และเบเกอรี่ เป็นต้น

๔) การฝึกอบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยกรมราชทัณฑ์ได้จัดการฝึกอบรมวิชาชีพในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงอาชีพในระบบโรงงาน ซึ่งถือว่าการฝึกอาชีพตามหลักสูตรมาตรฐานทำให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะความชำนาญในวิชาชีพนั้น ๆ สามารถยกระดับฝีมือให้สูงขึ้นเทียบเท่ามาตรฐานภายนอก สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการที่จะเข้ามาสนับสนุนและว่าจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ปัจจุบันได้ประสานความร่วมมือกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการฝึกอาชีพหลักสูตรฝึกเตรียมเข้าทำงาน และฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน รวมทั้งการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยมีสาขาหลักสูตรที่มีการอบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้แก่ผู้ต้องขัง ได้แก่

- ๔.๑) สาขาช่างก่ออิฐฉาบปูน
- ๔.๒) สาขาช่างไม้ก่อสร้าง
- ๔.๓) สาขาช่างทาสีตกแต่ง
- ๔.๔) สาขาช่างเครื่องเรือนไม้
- ๔.๕) สาขาช่างปูกระเบื้อง
- ๔.๖) สาขาช่างเชื่อม (อาร์กโลหะด้วยมือ)
- ๔.๗) สาขาช่างซ่อมรถยนต์ดีเซล
- ๔.๘) สาขาช่างไฟฟ้าภายในอาคาร
- ๔.๙) สาขาช่างเครื่องปรับอากาศในบ้านและการพาณิชย์ขนาดเล็ก
- ๔.๑๐) สาขาช่างตัดผมชาย

ทั้งนี้ ตามข้อคำถามเรื่องวิชาชีพเฉพาะ เช่น วิศวกร โปรแกรมเมอร์ บัญชี ฯลฯ กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาและฝึกวิชาชีพตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๕ สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง ส่วนที่ ๑ สิทธิของผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๓ ให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งต้องมีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานให้ผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างเท่าเทียมกัน การกำหนดหลักสูตร หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๔ ให้เรือนจำรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งต้องจัดหาบรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ผู้ต้องขังจะนำอุปกรณ์ในการศึกษาของตนเองมาใช้และได้รับอนุญาตแล้ว ในกรณีที่ผู้ต้องขังต้องการศึกษาชั้นสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ต้องขังต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาดังกล่าวเอง โดยให้เรือนจำอำนวยความสะดวกตามสมควร ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาผู้ต้องขังเป็นหนึ่งในกระบวนการพัฒนาแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้มีความรู้ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับวุฒิการศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ โดยมีการจัดการศึกษาภายในเรือนจำแต่ละระดับ ดังนี้

- ระดับชั้นไม่รู้หนังสือ
- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น - ตอนปลาย)
- ระดับอาชีวศึกษา (ปวช. - ปวส.)
- ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี - ปริญญาโท)

คำถามข้อที่ ๔ การกำหนดประเภททักษะวิชาชีพหรือประเภทงานที่มีการว่าจ้างผู้ต้องขังอ้างอิงตามกฎหมาย ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๔

การกำหนดประเภททักษะวิชาชีพหรือประเภทงานที่มีการว่าจ้างผู้ต้องขัง คือการส่งเสริมทักษะการทำงาน เป็นการต่อยอดจากการฝึกอบรมวิชาชีพผู้ต้องขังภายในเรือนจำ โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับทักษะการทำงาน ยกกระดับฝีมือแรงงาน โดยผู้ต้องขังในช่วงระยะเวลา
ขณะต้องโทษ หลังจากผ่านกระบวนการการจำแนกผู้ต้องขัง การปรับทัศนคติ ได้รับการศึกษาพัฒนาจิตใจ
เรียนรู้ทักษะวิชาชีพแล้ว กรมราชทัณฑ์เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังขณะต้องโทษ ได้ฝึกฝนเรียนรู้ทักษะ
วิชาชีพตามความชอบ ความถนัดของตน ซึ่งการส่งเสริมทักษะการทำงานแบ่งเป็น ๒ ลักษณะใหญ่
ดังนี้

๑. การส่งเสริมทักษะการทำงานในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นลักษณะการทำงานต่อเนื่อง
มีทั้งการทำงานที่ต้องใช้ทักษะสูง หรือสำหรับผู้มีความรู้พื้นฐานก็สามารถทำได้ โดยเป็นไปตามความรู้
ความสามารถ ความต้องการและความถนัดของผู้ต้องขัง โดยมีผู้ว่าจ้าง/สถานประกอบการ
มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงานให้กับผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ สามารถสร้างรายได้
ให้กับตนเองระหว่างต้องโทษ ไม่เป็นภาระครอบครัว และผู้ต้องขังสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้ประกอบ
อาชีพอิสระภายหลังพ้นโทษหรือการเลือกติดต่อประสานงานผู้ว่าจ้าง/สถานประกอบการ เลือกรับงาน
เป็นอาชีพอิสระ หรืออาจได้รับการพิจารณาเข้าทำงาน

- ลักษณะโรงงานในเรือนจำแบบต่อเนื่อง เช่น งานเครื่องเรือนไม้ ช่างสีเครื่องเรือน
ช่างเชื่อม ซึ่งเหมาะกับผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีโทษจำคุกในระยะยาว มีพื้นฐานอาชีพมาก่อน หรือ
ตามความต้องการเรียนรู้ โอกาสในการประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการหรือเจ้าของ
กิจการได้

- ลักษณะโรงงานในเรือนจำกึ่งอุตสาหกรรม เช่น งานประกอบชิ้นส่วน งานพับถุง
งานพับกล่อง โอกาสในการประกอบอาชีพ เช่น เป็นงานอดิเรกหรืออาชีพเสริม ที่สร้างรายได้
ในครอบครัวและเลี้ยงตนเองในช่วงระหว่างพักงานได้

- ลักษณะงานแบบวิถีชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เช่น งานจักสาน งานเย็บปักผ้าโอกาส
ในการประกอบอาชีพ เช่น เป็นเจ้าของกิจการเองได้ หรือเป็นงานอดิเรกหรืออาชีพเสริม ที่สร้างรายได้
ในครอบครัวและเลี้ยงตนเองได้

- ลักษณะงานในสถานทำงานอาชีพเฉพาะ โดยมีผู้ประกอบการ/ผู้ว่าจ้างเข้ามาลงทุน
ด้านสถานที่ เช่น งาน Call center Telesales Marketing งานทำทอง โอกาสในการประกอบอาชีพ
เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการได้

- ลักษณะการทำงานการจัดฝึกประสบการณ์งานอาชีพ โดยมีเรือนจำ/ทัณฑสถาน
เป็นผู้ควบคุมจำลองลักษณะการทำงานมีผู้ต้องขังเป็นผู้รับบริการ เช่น งานสุทกรรม งานซักรีด
งานเสริมสวย การบริการนวด เป็นต้น โอกาสในการประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ
เจ้าของกิจการหรือเป็นงานอดิเรกหรืออาชีพเสริม ที่สร้างรายได้ในครอบครัวและเลี้ยงตนเองได้

๒. การส่งเสริมทักษะการทำงานในสถานประกอบการภายนอกเรือนจำ เป็นแนวทางการร่วมมือในด้านการสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขัง โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังระหว่างพ้นโทษ ที่มีความประพฤติดี และใกล้พ้นโทษ ได้มีโอกาสในการฝึกวิชาชีพและส่งเสริมทักษะการทำงาน ในสถานที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการภายนอก ตามความรู้ความสามารถ ความต้องการและความถนัดของผู้ต้องขัง ลักษณะการทำงานแบบเข้าไปเย็นกลับ ซึ่งจะเป็นการปรับทัศนคติของทั้งผู้ว่าจ้าง/สถานประกอบการ ผู้ต้องขังเอง ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ที่เป็นพนักงานทั่วไปสร้างการยอมรับ และสร้างโอกาสการมีงานทำอย่างยั่งยืน โดยอ้างอิงตาม

- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ๒๕๖๐
- ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยเงินผลพลอยได้จากการดำเนินงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

พ.ศ. ๒๕๖๓

- หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ ๐๗๐๕/๒๑๒๘ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมพื้นที่และการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการฝึกวิชาชีพ

- หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/๘๙๑๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาพฤตินิสัยและฝึกวิชาชีพทักษะการทำงานตามมาตรฐานสากล

สำหรับการกำหนดประเภททักษะวิชาชีพหรือประเภทงานที่มีการว่าจ้างผู้ต้องขังอ้างอิงตามสภาพพื้นที่ที่ตั้ง ความต้องการแรงงานของผู้ต้องขัง ความต้องการแรงงานในจังหวัดของเรือนจำ/ทัณฑสถาน นโยบายกรมราชทัณฑ์ หรือนโยบายของกระทรวงยุติธรรม แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของกระทรวงแรงงานกำหนด

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๘ ผู้ต้องขังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำและระเบียบกรมราชทัณฑ์เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องขังทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดในเรือนจำ ดังต่อไปนี้ (๑) ทำงานสาธารณะ (๒) ทำงานรักษาความสะอาดหรืองานสุขาภิบาลของเรือนจำ (๓) ทำงานบำรุงรักษาเรือนจำ (๔) ทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

๒. ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่การงานที่ได้ทำไปนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้ การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๓. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนที่ ๒ การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ต้องขัง มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดชั้น จัดกลุ่ม ควบคุม แยกคุมขัง แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง โดยให้คำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี การกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว และความประพฤติและวินัยในระหว่างคุมขัง ตลอดจนระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลืออยู่ของผู้ต้องขังดังกล่าว และให้อธิบดีมีอำนาจย้ายผู้ต้องขังตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขังดังกล่าวด้วย มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดีให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสดำเนินการติดต่อกับครอบครัว ญาติ มิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ การทำงานของผู้ต้องขังตามมาตรา ๔๒ ต้องสอดคล้องกับการจำแนกลักษณะและการจัดแยกคุมขังผู้ต้องขังตามมาตรา ๓๑ โดยให้เรือนจำจัดงานให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจกำหนดเวลาทำงานและวันหยุดประจำสัปดาห์ กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัยและสุขภาพให้แก่ผู้ต้องขังและลักษณะของงานสาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

จากการตีความตามพระราชกฤษฎีกาและกรมบัญญัติกลาง หมายถึง การทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ดังนั้น การทำงานผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐

คำถามข้อที่ ๕ การแบ่งจัดสรรให้ผู้ต้องขังฝึกทักษะวิชาชีพแต่ละประเภท อยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อใดหรือระเบียบใด และแนวทางปฏิบัติเป็นอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๕

การแบ่งจัดสรรให้ผู้ต้องขังฝึกทักษะวิชาชีพ เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนที่ ๒ การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดชั้น จัดกลุ่ม ควบคุม แยกคุมขัง แก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ผู้ต้องขัง ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง โดยให้คำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ ในการกระทำผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี การกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว และความประพฤติ และวินัยในระหว่างคุมขัง ตลอดจนระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลืออยู่ ของผู้ต้องขังดังกล่าว และให้อธิบดีมีอำนาจย้ายผู้ต้องขังตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขัง ดังกล่าวด้วย

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดีให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมทั้งด้านคุณธรรม และจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติ มิตร องค์กรเอกชน ที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการ

๒. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการกำหนดหลักสูตร หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑

๔. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑